

APAHIEN HYÖKKÄYS

N:o 13

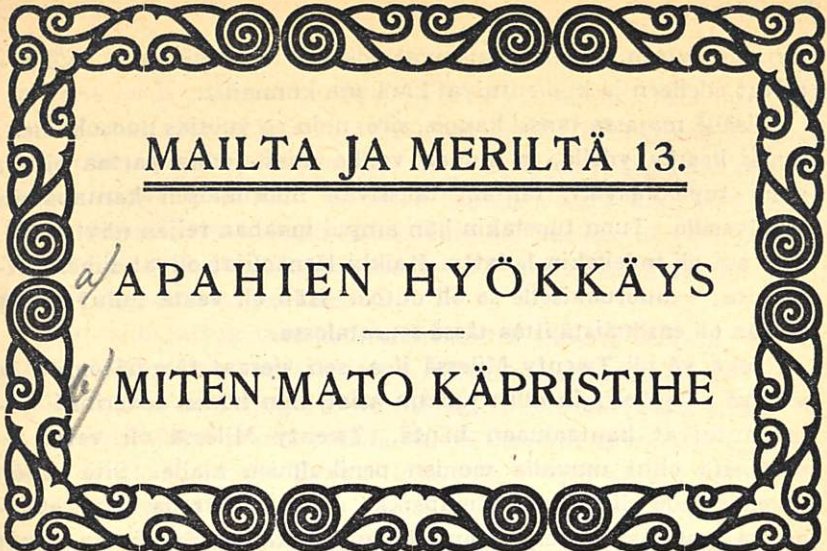
25 p.nä

MAILTA JA MERILTÄ

SEIKKAILUJA · KERTOMUKSIA · KUVAUKSIA NUORISOLLE

*** Toimittanut TEUVO PAKKALA ***

Kustannusosakeyhtiö Otava · Helsingissä

MAILTA JA MERILTÄ 13.

a/ APAHIEN HYÖKKÄYS

b/ MITEN MATO KÄPRISTIHE

Apahien hyökkäys.

Kirjoittanut

Owen Wister.

Ephraim, Twenty Milen isäntä, oli viettänyt päivänsä muutamman tuntemattoman miehen hautaamisessa. Tämän miehen, tai oikeammin sen mitä apahi-intiaanit olivat siitä jättäneet, hän oli tavannut Oron kanjonin edustalta hiiltyneitten kekäleitten alta.

Tämä löytö oli Ephraimille tavallaan hyödyksi, sillä hän muuten olisi luultavasti mennyt etsimään karannutta hevostaan kanjonin läheisyydestä ja mahdollisesti saanut itse loppunsa kekäleitten alla. Vaikka otaksuttavaa oli, että intiaanit tähän aikaan jo olivat kaukana, oli Ephraim kuitenkin pitänyt varmimpana sitoa miehen satulaansa ja kauheasti korskuvalla hevosellaan ratsastaa tulista vauhtia kotia. Nyt oli mies maahan kätkeyty, ja matala kuoppa, johon Ephraim muutamien toisten miesten kanssa oli ruumiin haudannut, aidattu. Hyenat näet vainuavat kaukaa ruumiinhajun, ja vainaja oli haudattu arkutta. Arizonassa ei ole juuri arkkuja kuolleille.

Päivä oli chi ja Twenty Milen laakeakattoisessa nelikulmaisessa savimajassa vallitsi tavallinen iloisuus. Siellä ammuttiin ja tanssittiin, laulettiin ja soitettiin, ja melu tunki akkunoista

yön pimeyteen. Äänet paisuivat ulkona hiljaisuudessa, kulkeutuivat edelleen ja kuoleutuivat kaukana kunnalla.

Sisällä majassa tanssi kaunis, siro, noin 19 vuotias nuorukainen, tanssi kestävyydellä, ja muuan vanha mies, jonka partaa pitkin valui tupakkasyliki, tähtäili tanssivan nuorukaisen kantapäihin revolverilla. Tuon tuostakin hän ampui maahan reijän näytteeksi, että ase oli todellakin ladattu. Kaikki läsnäolijat olivat siihen totuneita — nuorukaiselle se oli outoa. Hän oli vasta tullut idästä ja hän oli ensimmäistä iltaa tässä seuratalossa.

Joka yö oli Twenty Milessä iloa, sen vieraat täynnä onnea ja wiskyä — jollei niin ollut jonkun asiat, niin hänen toverinsa valmistautuivat hautaamaan häntä. Twenty Milessä oli vettä — eikä sitä ollut muualla monien penikulmien alalla. Sitä paitsi Twenty Mile oli tärkeä asemapaikka matkan varrella maan eteläosasta, vanhasta Camp Grantista uusille kaivoksille, jotka olivat Mescal Ranchin pohjoispuolella.

Matalat, paloviinalta haisevat majat, jotka olivat polttamattomista tiileistä, näyttivät ruskeilta täpliltä värittömällä aavikolla. Maalaistalo, kaksi ikävän näköistä tallivajaa ja hitaasti pyörivä tuulimylly — siinä kaikki mitä muuten oli olemassa. Täällä asui Ephraim parin toverinsa kanssa ja möi wiskyä. Heidän täytyi aina olla varuillaan ja taisteluvälmiinä intianeja vastaan.

Heidän yksitoikkoiseen elämäänsä, joka oli juopottelua ja murhaa, toi jonkunlaista vaihtelua matkailijat, joita vuoden pitkään tuli ja meni. Joskus näkyi joku repaleinen onnenonkija, joka ratsasti laihalla ponihevosella, toisinaan kaksi tahi kolme matkustajaa yhtäkaa, joilla oli raskaasti kuormitetut aasit, väliin taas vaelsi suuri joukko kuljettaen kuormavaunuja. Oli nuorta, oli vanhaa. Kaikki joivat wiskyä, ja kaikilla oli puukot ja pyssyt pitääkseen toisiaan kurissa. Enimmäkseen olivat he matkalla kaivoksiin, vaan paljon oli sieltä palaajiakin. Eivät he toisiinsa luottaneet.

Kaikki jäivät yhdeksi yöksi lepäämään Ephraimin luo, jotkut juopotellen viipyivät kauemminkin — ja sattui niinkin, että muutamamat jäivät maata iäkseen ja saivat aidatun makuupaikan. Mutta ketä tulikin ja mitä tapahtuikin — auringonlaskun jälkeen vallitsi äänekäs ilo Twenty Milessä, joka Arizonan hiljaisessa erämaassa muodosti melupaikan.

Nyt tänä iltana oli täällä muuan, joka ei vielä ollut kovettanut jalkapohjiaan tässä erämaassa — ensikertalainen, joka juuri oli tullut Arizonaan ja joka luotti lähimäisiinsä. Tilapäisesti ilmestyi Arizonaan tällaisiakin ihmisiä. Hyväsydämisydessään hän oli useat kerrat maksanut juomiset toisten edestä eikä näyttänyt huomaavan, ettei kukaan hänen edestään maksanut. Oli pelattu korttia hänen kanssaan, oli varastettu häneltä hänen kannuksensa ja nyt annettiin hänen tanssia.

Tanssi oli aivan tavallista ajanvietettä Twenty Milessä. Mutta kaksi tahi kolme miestä seiso i ääressä katselemassa uteliaina, sillä oli pitkä aika siitä, kun he viimeksi olivat teatterissa olleet.

Nuorukainen ei ollut täällä oikein osannut arvostella ihmisiä. Hän oli pitänyt heitä hyvinä tovereina — sen vuoksi nämä nyt käyttivät häntä hyväkseen. Mutta tanssissakin voi paljon ja pian oppia. Notkealla nuorukaisella oli tuuhea musta tukka ja siniset silmät, joilla hän katseli vanhaa miestä kylmästi ja pelottomasti. Hänen revolverinsa oli tarttunut jollakin tavoin kannattimeensa, niin ettei hän sitä tarpeeksi vikkelästi saanut käsiinsä.

»Tahtoisitko minua ampua, häh?» sanoi vanha mies. »Hyppää korkeammalle. Hyppää, taikka napsautan polvilumppioosi — hei!»

»Arvelee, että häneltä käy huonosti», huomautti Ephraim. »Mutta mitenkähän mielissään hän olisi ollut, jos olisi joutunut intianein käsiin, kuten tuonoinen mies?»

»Niin, sanohan muuta. Eikö ollut sen korva hassunnäköinen?» sanoi muuan, joka oli ollut miestä hautaamassa.

»Hänen korvansa?» lausui Ephraim. »Teidän olisi pitänyt nähdä, mitä he olivat hänen suunsa kanssa muokanneet», ja hän kertoi tarkoin kaikki yksityisseikat, ja kuulijat värisivät. »Kyllä sen voi aavistaa, miltä tuntuu, kun suu . . .»

Nuorta miestä iljetti kuullessaan kertomusta ja äänekästä nau-rua. Ja kuitenkin olivat nämä puolijuopuneet ilvehtijät muutamia tunteja sitten jonkunlaisella kunnioituksella laskeneet vainajan viimeiseen leposijaan. Nuorukainen sai niellä ensimmäisen annok-sensa Arizonan elämäntapoja.

Ainoastaan harvat katselivat hänen tanssiaan — he olivat niin usein nähneet ensikertalaisia. Muutamat meksikolaiset pela-sivat korttia, käsiharpulla soitettiin meksikolaisia lauluja, ja muutamassa nurkassa istui »Mukula-Jonas» ja lauleskeli itseksensä.

Hän ei välittänyt vähintäkään siitä, mitä sanottiin tahi tehtiin. Hän oli kaiken tämän nähnyt ja kuullut jo satoja kertoja.

»Korkeammalle, hyppää korkeammalle, sinä vasikka!» huusi vanha mies tanssijalle. »Korkeammalle!» ja hän ampui neljännen laukauksen. Luoti hipasi nuorukaisen saapasta nilkan kohdalta ja meni sitten lattiaan, että maa põlisi.

»Sun silmäis valo», laului Mukula-Jonas hiljalleen. Hänen laulustaan ei välitetty Arizonassa. Nämä lyyrilliset laulut olivat ainoat, mitä Jonas kahdenkymmenen keväensä aikana oli oppinut — hän ei ollut vielä 26 vuoden vanha.

Nuorukainen tanssi, käsiharppu soitti, Jonas laului — äkkiä kaksi meksikolaista kävi toisensa kimppuun, ja käsiharppu lopetti soittonsa kirkuvaan epäsointuun.

»Erilleen toisistanne», huusi Ephraim, joka seisoi tiskinsä takana ja suuntasi aseensa tappelevia kohden. Minä en halua, että petoeläimet tulevat öisin hiipimään taloni ympärillä. Me olemme vasta juuri puhdistaneet talon ympäristön.»

Korttipelissä oli tullut riita. Mukula-Jonaksen mielipahoiksi meksikolaiset tekivät sovinnon. Hän toivossa, että jotakin tapahuu, oli kääntynyt päin ja katseli nyt nuorta miestä, joka tanssi.

»Tuhannen, kun tuo poika on vikkellä», mutisi hän itsekseen. Mutta hänen mielenkiintonsa pian taas hävisi ja hän kääntyi selin seuraan. »Koti kaunoinen», laului hän itsekseen. Hänen lauluvarastonsa oli suuri ja valikoitu.

»Nyt voit lopettaa», sanoi vanha mies ystävällisellä äänellä ja pisti revolverin vyöhönsä.

Nuorukainen lopetti tanssinsa. Kun hän oli notkea ja voimakas ei hän ollut väsynyt eikä juuri hengästynytäkään. Mutta hän värisi halusta saada toteutetuksi suunnitelmansa, jonka hän oli laatinut tanssinsa aikana. »Tarjotkaa heille», sanoi hän Ephraimille, tarjotkaa heille kaikille lasillinen.»

Kuultuaan nuorukaisen äänen Jonas kääntyi päin. Vanha mies sanoi yhä hyvänsävyisellä äänellä: »Se mitä käskit, on hyvä, mutta äänesi sointu ei ollut oikein suloinen, poikaseni.» Hän heitti pikaisen silmäyksen nuorukaisen revolverinkannattimeen — varsin vaaralliselta ei asia näyttänyt, nuorukainen oli jo kerran koettanut turhaan irroittaa revolveriaan. Mutta vanha mies asettui niin, että kannatin oli aina hänen silmäinsä edessä ja että hän

voi vikkellästi estää nuoren ja taitamattoman käden jokaisen liikkeen.

Kaikki tulivat tiskin luo ja lasi täytettiin lasin perästä. Nuorukainen seiso i kiusanhenkensä edessä toisten vieraitten keskellä. Kiusanhenki asetti lasinsa määrälle tiskille ja odotti, kunnes kaikki lasit täytettiin, aina pitäen tarkoin silmällä nuorukaisen revolverilaukkua.

»No hei, hänen kunniaukseen», sanoi vanha mies, kun nuorukainen tarttui lasiinsa. »Eläköön», huusi hän kohottaen lasiaan. Mutta samassa silmänräpäyksessä luikahti nuorukaisen käsi salaman nopeudella vanhan miehen vyöhön. Yhdellä tempauksella oli revolveri hänen kädessään ja hän piti vanhan miehen kasvoja vasten tämän omaa asetta.

»Nyt on sinun vuorosi tanssia!» sanoi hän.

»Jukukliut!» huudahti Mukula-Jonas ihastuksissaan. »Tuhhat tulimmaista, se on näppärä poika!» Ja hänen sievät kasvonsa säteilivät.

»Seis!» huusi nuori mies, kun tyrmistynyt vanhus ankaran pelon vallassa aivan koneellisesti vei lasin huulilleen. Toiset unohuttivat juontinsa.

»Ei ryyppyäkään enää, sanon minä», jatkoi nuori mies kärkevästi. »Ei niin, elä pane pois lasiasi, sillä sinun pitää sitä pidellä kädessäsi tanssiessasi ympäri huonetta — ympäri huonetta. Ja varo ettet tippaakaan läiskytä. Sillä aikaa minä tuumailen, mitä sinun pitää sitten tehdä.»

Jonas katseli nuorukaista kasvavalla kunnioituksella.

»Kas sitä vain, vasta munasta puhjennut poikanen», mutisi hän itsekseen.

»Nyt se alkaa», komensi nuorukainen ja laukaisi revolverin vanhan miehen vähän haarallaan olevien jalkojen välitse.

»Lattia kuuluu teille, mister Adams», huomautti Jonas, kun vanha mies vikkellästi hypähti. »Kukaan ei saa teitä häiritä.»

Hyppy alkoi ja seuralaiset siirtyivät syrjään antaakseen tilaa.

»Minä olen tässä maassa nähnyt kaikellaista», tuumaili Jonas itsekseen äänekkäästi, mutta mokomaa sukkelaä temppeua en vielä ole nähnyt.»

Hän pudisti kunnioittavasti päätään ja seurasi katseillaan mustatukkaista nuorukaista. Tämä ahdisti mister Adamsia ympäri huonetta ja näytti ylpeältä kuin voittaja konsanaan.

Mutta varsin niin ei ollut. Hän oli vasta 19 vuotias, ja jos hänen sydämensä löikin rohkeasti, niin löi se aivan yksin vieraassa maassa. Hän oli tähän seikkailuun joutunut suoraan oravanmetstästyksestä Susquehannan varrelta, jossa hänen äitinsä kivisessä farmitalossa piti hänelle lämpöisenä illallisleipää. Hän oli lukenut paljon kirjoja, joissa kaikissa viime sivulla urhokkaat sankarit voittivat — mutta ei yhdessäkään kirjassa ollut menettelyohjetta tällaisessa eriskummallisessa tapauksessa. Kun hänen suonissaan juoksi hyvä amerikalainen veri, niin ei hän ajatellut ollenkaan Susquehannaa, vaan kaikin voimin koetti keksiä, mitä hänen nyt oli tehtävä, osottaakseen olevansa mies. Hänen riehuva raivonsa oli asettunut siinä hänen ahdistellessaan vanhaa miestä ympäri huonetta ja hänen mielessään oli syntynyt vastavaikutus. Hän luuli, että kaikki tässä huoneessa olivat hänen vihollisiaan, aavistamatta lainkaan, että oli toinen amerikalainen kulkuri, jonka sulkeutuneen ja omituisen mielen hän oli rohkealla menettelyllään voittanut.

Tällä hetkellä huikentelevaiset katsojat riemuitsivat hänelle, koska hän oli voiton puolella ja koska hän heitä huvitti. Mutta yksi oli ja pysyi aina hänen vihollisenaan. Vanha mies. Hän tanssi pahanilkinen ilme kasvoillaan, vilkuili puukkoonsa, joka hänellä oli kupeellaan ja kaikessa hiljaisuudessa teki laskelmiaan. Hän oli revolveristaan ampunut neljä laukausta, nuorukainen yhden.

»Neljä ja yksi on viisi», sanoi hän salaisella ilolla itsekseen ja teki sellaisen liikkeen kuin olisi tahtonut lakata tanssimasta. Nuori mies meni viritettyyn ansaan ja ampui viimeisen kallisarvoisen luotinsa sylkilaatikkoon, jonka vieressä mister Adams juuri seisoi. Tämä samassa silmänräpäyksessä syöksyi vihamiehensä kurkkuun kiinni. He taistelivat, pyörivät, ähkivät ja heidän saappaittensa korot kyntivät syvälle maahan — vihdoin kaatuivat pitkälleen, ja siinä ottelivat että sääret huiskuivat. Katselijat tulivat lähemmäksi, ettei mitään nähtävästä menisi hukkaan. Yhtäkkiä välähti veitsi. Mutta seuraavassa silmänräpäyksessä se kirposi lattialle, muuan jalka pidätti mister Adamsia maassa ja kylmä rengas painoi hänen ohimoaan. Se oli Jonaksen kuusi-luotisen revolverin piipunsuu.

»Nyt on tarpeeksi», huusi hän Jonas. »Enemmän kuin tar-

peeksi.» Mister Adams nousi lakeana kuin vanha lammas ja pisti puukon vyölleen. Mutta ylenmäärin ponnistelleen ja kiihtyneen nuorukaisen rinnassa raivosi tappeluksenviha. Hän nousi vaivaloisesti, tavotteli revolveriaan kotelosta ja kalpeana vimmasta katseli uusia vihollisia. Hänen katseensa kiintyi Jonakseen, joka hyväntuulisen näköisenä seisoj nojaten tarjoilupöytään. Toiset katsojat peräytyivät vähän ja olivat valmiina ampumaan nuorukaisen, jos tämä suuntaisi aseensa kohti. Hän tempoi revolverikoteloaan, sai kuin saikin lopuksi aseensa ja suuntasi sen pelastajaansa, Jonasta kohden. Tämä hypähti hänen luokseen kuin kissa, painoi revolverin piipun suun alas ja tarttui nuorta miestä kalvoseen.

»Rauhoitu poikaseni», sanoi hän, »minä tiedän miltä sinusta tuntuu.»

Nuorukainen sokeasti raivoten ponnisteli Jonasta vastaan — mutta tämän rauhallinen ääni näytti vaikuttavan vihdoinkin rauhoittavasti hänen järkeensä, ja hän tutkivasti katseli Jonasta silmiin. Niissäkin hän näki rehellistä hyvänsuopaisuutta — ja nuorukainen nyt älysi, että hän oli käyttäytynyt kuin narri. Hänen kätensä, jossa revolveri oli, riippui hervottomana. Jonas piteli revolverin piipusta sormi huolettomasti pistettynä piipun suuhun.

»Kuulehan, poikaseni», sanoi Jonas lempeästi nuorukaiselle, joka seisoj kuin loihdittuna, »jos sinä olisit tuon ruiskusi ryöpyttänyt minun päälleni, niin minä olisin antanut sinulle aika tavalla selkään . . . Ephraim, kaadahan lasiin», sanoi hän isännälle kääntyen tämän puoleen.

Mutta Ephraim vitkasteli, ja Jonas ymmärsi asian. Hän oli jo kolme päivää ollut Twenty Milessä eikä hänellä enää ollut rahaa taskussa. Tucsonissa odotti häntä muuan hänen toverinsa ja siellä hänellä oli ansiota tiedossa. Täällä hän oli lepäillyt, koska hänellä oli vielä ollut rahaa säästössä. Nyt se oli loppunut, mutta hän oli siksi viisas, ettei tällaisissa tapauksissa myynyt hevostaan tai satulaansa, vaikka kuin olisi halunnut juopotella. Näytti kuin hän olisi hyvin halukas sen tekemään, mutta hän ei koskaan sitä tehnyt, ja sen vuoksi niin kaupanhaluinen mies kuin Ephraim ei suosinut Jonasta.

Jonas olisi tahtonut tarjota nuorukaiselle — ja juuri nyt

Ephraim muistutti hänelle, ettei hänellä ole rahaa enää. »Niin tosiaan», sanoi Jonas punastuen ja lyhyeen naurahtaen. Sitten jatkoi hän vilkkaasti: »Luulenpa tämän kapineen olevan kummin-kin kahden dollarin arvoisen», ja hän veti povestaan flanellipaidan alta pitkät vitjat pujotellen vitkallisesti, hyvin vitkallisesti pänsä yli. Hän ei ollut monien vuosien kuluessa niitä ottanut poveltaan, ne olivat siellä olleet kätkössä siitä saakka, kun ne sinne oli pantu. »Ne eivät ole messinkiä», jatkoi hän tyynesti, kun hän katsomatta vitjoihin viskasi ne pöydälle. Ephraim tarkasteli niitä visusti. Tyytyväisenä hän avasi uuden pullon, ja vieraat tulivat pöydän luo saamaan lasinsa.

»Ettekö salli minun tarjota?» kysyi nuorukainen epävarmalla äänellä. »Minä en ehkä teitä enää toiste kohtaa.»

»Minnekä te sitten aiotte matkustaa?»

Nuori mies, jonka mieli nyt oli lamauksissa, koetti terästää ääntään, ja vastasi: »Matkustan kauas.»

»No, on aina mahdollista, että tulette takaisin. Mistä olette saanut näppiinne tuon kapineen? Pistolinne, tarkoitan.»

»Muuan ystäväni on sen minulle lahjoittanut», vastasi nuorukainen juhlallisesti.

»Se oli kai jäähyväislahja, eikö niin? Niin, sitäpä arvelin. En toivoisi tuollaista kapinetta ystävältäni, minä. Minun täytyisi silloin arvella, ettei hän tarkoita hyvääni. Ottakaa rahanne pois, lapsukainen. Te juotte nyt minun kanssani. Mutta mikä on teidän nimenne oikeastaan?»

»Cumnor — J. Cumnor.»

»Vai niin, olen iloinen päästessäni tuttavuuteenne, J. Cumnor. Ephraim, saanko esitellä sinulle mister Cumnorin? Mister Adams, teidän tulee puristaa ystäväni kättä, kun olette levähtänyt vähän tanssinne jälkeen. Tulkaa tänne Miguels, Serapios ja Cristobals ja mikä teidän kaikkien nimi on. Tässä on mister J. Cumnor.»

Meksikolaiset eivät ymmärtäneet, mitä Jonas oikeastaan tarkoitti, mutta he tyhjensivät lasinsa, ja käsiharppu taas alkoi lauluaan esittää. Tällä aikaa nuorukainen meni hiljaa ja huomaamatta ulos.

»Kuulehan, Jonas», sanoi Ephraim, »minä en ole mikään sika. Tuossa on vitjasi. Kuljethan sinä tästä vielä joskus ohi.»

»Pidä ne, kunnes palaan», vastasi Jonas.

»No, miten tahdot», sanoi Ephraim sävyisesti ja ripusti vitjat seinälle muutaman kuvan päälle, joka esitti alastonta, maidonväristä, keltatukkaista naista sampanjapullo kädessä. Jonas ei laulanut enää. Äänettömänä hän nojasi tarjoilupöytänsä ja poltteli tupakkaa. Muut vieraat lähtivät maata. Ephraim pani juomalasit sänkköön ja pesi ne seuraavaa päivää varten.

»Tiedätkö tuosta nuorukaisesta jotakin?» kysyi Jonas äkkiä.

Ephraim pudisti päätään ja ääneti jatkoi työtään.

»Onko hän aivan yksin kulussa?»

Ephraim nyökäytti päätään.

»Mistä sinä löysit sen pojan, jonka intianit olivat tavanneet?»

»Hiekkakumpujen välisen notkon tältäpuolen.»

»Miten kauan arvelet hänen siellä olleen?»

»Ainakin kolme päivää.»

Jonas katseli, kun Ephraim lopetti työtään. Sitten osotti hän kelloa. »Sinun pitää puhdistaa tuo kello. Lika peittää kokonaan minuttiviisarin. Voisi luulla, että kello on vasta yhdeksän, vaikka on jo puoli kolme. Tuollainen kello voi tehdä jonkun hulluksi.»

»Hulluksi? No, silloinpa hän päänsä säilyttäisi», vastasi Ephraim asettaessaan kellon oikeaan ja puhdistaa lasin. »Jos tuo mies, jonka tänään hautasin, olisi ollut hullu, niin olisi hän vielä hengissä. Intianit eivät kajoa riivattuun ihmiseen.»

»Intianijoukko on kulkenut pohjoiseen päin», sanoi Jonas. »Minä näin savua vuorilta, kun toissa päivänä tulin ylitse. Arvelen, että se on ollut San Carlosista tullut joukko ja matkalla Sonoraan.»

»Löytäessäni tuon miehen, päätin, että he eivät aio meille tehdä mitään», sanoi Ephraim, »muuten he jo olisivat täällä olleet.»

Jonas ei kuunnellut enää, hänen ajatuksensa olivat matkanneet jo kauas. Hän lähti huoneesta kiireellä ja meni talolle päin. Siellä oli meksikolaisten suuri kuormavaunu jonkun matkan päässä tuoreesta haudasta. Jonas katseli ympärilleen. Äkkiä säikäytti häntä omituinen ääni. Hän tiesi, että tähän aikaan ei tarvinnut pelätä intianein käyntiä — mutta siitä huolimatta vaaniskeli hän varovasti ympärilleen ja katseli pieneen kuivillaan olevaan kuoppaan. Siellä makasi tuo nuorukainen kivien takana piilossa ja nyyhkytti.

»Tuhat tulimmaista», kuiskasi Jonas ja vetäytyi takaisin. Jonas ei koskaan tiennyt, mitä hänen piti tehdä, kun näki naisen itkevän — mutta miehen itku hänestä oli kerrassaan ellostavaa. Hän oli elämänsä varrella kovettunut ja hänellä oli paljon takanaan: hän oli asunut kaupungissa ja maalla, maalaistaloissa ja majatalossa, hän oli kuljettanut vaunuja erämaan läpi, oli ollut naimisissa ja lopuksi kaivannoissa. Nyt hänellä oli aina metallikivimukuloita taskussaan väitelläkseen niiden metallipitoisuudesta. Senvuoksi häntä sanottiin Mukula-Jonakseksi. Hän oli kokenut kaikki maailman tunnelmat ja sen vuoksi hän oli kuta-kuinkin turtunut. Kun hän oli terve ja voimakas ei hänen mieleensä tullut, että hänen elämänsä oli tarkotuksetonta ja surullista.

Kun hän tapasi nuoren miehen itkemässä halutti hänen ensin antaa tälle potku tuollaisesta lapsennäytelmästä. Hän kuitenkin peräytyi varovasti takaisin, ettei nuorukainen huomaisi häntä. Nyt hän seiso ja tuijotti eteensä aavikolle.

»Mitä hittoa hän sitten näytteli miehenmiestä», murisi Jonas. »Niin, hän todella oli mies. Vanhaa hevosvarasta Adamsia piteli kuoleman pelossa. Minuakin hän tahtoi käydä kaulukseen kiinni. No, se pelasti hänet joutumasta aamulla varhain hautaan. Minäkin olisin tehnyt samoin kuin hän — olisin kaikki sydämen halulla ampunut paikalle.» Ja Jonas tarkasteli kädessään paikkaa, jossa hänen keskisormensa oli ennen ollut erääseen iltaan asti — siellä Tombstonessa*. Sitten, silmäten kuoppaan päin, hän jatkoi: »Mutta itkenyt en ole ikinä. Mitä kummaa se mahtanee merkitä? Mitä ihmettä hän nyt itkee?» Jonas tietämättään alkoi laulella hyräillä. Sitten hän yhtäkkiä huusi: »Hei, poika.» Mutta hän ei saanut vastausta.

»Niin, tietystikin», mutisi Jonas, »häntä hävettää näyttäytyä sellaisena.» Hän kulki talolle päin ja piiloutui muutaman vajan taakse. »Hei, poika», huusi hän taas sieltä.

Cumnor ilmestyi hänen luokseen ja sanoi: »Minä panen nukkumaan. Minä, — minä — en ole tottunut tällaiseen, tottunut koko päivää ratsastamaan.» Sitten lisäsi hän äkkiä: »Mutta minä totun siihen.»

Jonas lauleli hyräillen hiljalleen, sitten kysäsi: »Mihin te aiotte?»

* Eräs New-Yorkin vankila.

»San Carlosiin.»

»San Carlosiin? Vai niin, vai niin, ohoo.»

»Onko sinne pitkäkin matka, San Carlosiin?»

»Hirveän pitkä. Varsinkin Arivaypasolan kautta.»

»Minä en ollenkaan kuvitellut voivani tämän matkan kulkea yhden rupiaman aikana», huomautti Cumnor.

»Ei sitä voikaan — ei totisesti. Mutta minkä vuoksi olette valinnut tämän tien?»

»Muuan mies sen minulle neuvoi.»

»Muuan mies? Vai niin. No, minä tahdon teille vain sanoa, että Arizonassa muukalaisille aina valehdellaan. Minä olisin teitä neuvonut menemään Tres Alamosin kautta. Tämän tien olisi valinnut sekin mies, joka teitä neuvoi. Mutta sanokaa minulle, pidättekö intianeista?»

Cumnor hengitti kiireesti. »Minä en ole pelkuri», sanoi hän.

»Ettekö ole pelkuri? Niin, tietysti ette ole pelkuri. Mitä teillä sitten on asiaa San Carlosiin? Onko teillä siellä osakkeita?»

»Ei», vastasi nuorukainen vakavasti Jonaksen mielihyviksi. »Minulla on siellä muuan tuttava. Hän on ratsuväessä.» Sitten hän teeskennellen iloisesti jatkoi: »Minkälainen kaupunki San Carlos oikeastaan on? Harjoitetaanko siellä paljon urheilua?»

»Kaupunkiko?» tuumasi Jonas nojaten taloa ympäröivään aitaan. »Minä teille kuvaan, minkälainen kaupunki se on. Siellä ei ole katuja eikä siellä ole taloja, ei siellä ole maata eikä siellä ole vettä, sanan tavallisessa merkityksessä. Mutta siellä on vuori, Turnbull — joka näyttää yhtä lujalta kuin tavallinen vuori, vaan kukaan ei uskalla nousta sille. Luoja ei ole tehnyt San Carlosia. San Carlos on vanhempi kuin hän. Sitten kuin luoja oli sulkenut paratiisin, tuli hän San Carlosin ohi ja jätti sen sellaiseksi kuin se oli näyttääkseen, miten ennen häntä oli työskennelty. Kuvitelkaa kasa hiekkaa ja tuhkaa ja orjantappuroita ja hehkuvan kuumia kiviä ja niiden alla skorpioneja ja käärmeitä. Se on San Carlos. Ja hiekassa hajallaan istuu Yhdysvaltain armeija ja ajaa apaheja.»

Cumnor oli jonkun aikaa ääneti, sitten sanoi: »Ei se tee mitään. Minä myös tahdon ajaa apaheja.»

»Näittekö miestä, jonka Ephraim tänään löysi solan luota.»

»En nähnyt, tulin myöhemmin tänne.»

»Miehellä oli rinnassa nuolen reikä. Kun sillä tavoin kuolee,

niin ei se ole iso asia. Mutta se mies ei ollut sillä tavalla kuollut, hänen oli pitänyt kärsiä muutakin. Hänet oli tulella kärvennetty, ja se ei ole mitään hauskaa. Kuulkaa, teidän tienne kulkee vuorien kautta, jonne tuo intianijoukko on mennyt. Minä neuvon teitä, poikasi, tulkaa minun kanssani Tucsoniin», kehotti Jonas äkkiä.

Cumnor oli ääneti. Vihdoin hän kysyi: »Kulkeeko muita ihmisiä samaa tietä?»

»Kyllä, sillä se vie Grantiin, ja meksikolaiset kuljettavat sinne tavaraa. Mutta miten on, ettekö lähde minun kanssani Tucsoniin?»

»En, minä menen San Carlosiin», vastasi Cumnor.

»Olette tuhma», pauhasi Jonas. »Menkää minun puolestani vaikka hitolle lelurevolvereinenne. Eikä ole sanottu, että tapaatte tuttavaanne, ratsumiestä San Carlosissa. Intianit ovat vähän aikaa sitten tappaneet useita sotamiehiä. No niin, hyvää yötä.»

Jonas katosi ja Cumnor meni vajaan, jossa oli hänen satulansa ja peitteensä. Hän tunsu itsensä niin rikkiäiseksi tämän illan kiihdyttävään kokemusten jälkeen. Hän levitti peitteensä kuivettuneelle lannalle, riisui takkinsa ja housunsa, jotka kääri päänaluseksi. Sitten pani hän pitkälleen ja asetti halveksitun revolverinsa vierelleen. Oli pimeä kuin säkissä, suuri valkoinen kuorma-vaunu vain häämötti pimeästä.

Hän tuumiskeli siinä maatessaan, että hän tällä ensimmäisellä itsenäisellä retkellään Arizonan hiekkamerellä oli käyttäytynyt hyvin tuhmosti . . . Ei yksikään ihminen ollut täällä ystävällinen häntä kohtaan, ja nyt hän oli joutunut huonoihin väleihin Jonaksenkin kanssa . . . Tuntematon mies, jolla ei voinut olla mitään häntä vastaan, oli tahallisesti neuvonut hänelle väärän tien . . . Hän ei pelännyt kokonaista vihollisjoukkoa . . . Pennsylvaniassa oli hänellä ollut vihollisia ja oli niistä selviytynyt, täällä hän myöskin aikoi selviytyä vihollisistaan. Mutta nämä personatmat vihollisuudet, joihin ei päässyt kiinni eikä käsiksi, olivat uutta ja armotonta hänelle: täällä tuntui Lounaan julmuuden, murhan ja pelkuruuden ilmakehä, jossa erinomaisesti menestyvät Kaliforniasta karkotetut kuritushuonevangit . . . Hänelle tuli mieleen tuo nimetön, tänään haudattu mies ja raat sukkeluudet, joita oli laskelettu hänen silpomisestaan. Cumnor ei ollut enää mikään viaton lapsi, mutta tuo pilanteko kuolleesta loukkasi vielä hänen paatu-

matonta mieltään. Niin hän makasi ja katseli kuumin, kuivin silmin loistavaa tähtitaivasta. Tuulenpuuska puski tuulimylyä, sen siivet lähtivät liikkeelle parkuen ja sitten taas pysähtyivät.

Sitten tunsu hän kylmän aamuilman puhaltavan kasvoilleen — hän oli kai nukkunut — nukkunut oikein siki. Oli aivan hiljaista ja hyvin hämärä. Hänen piti ensin miettiä, missä hän on. Meksikolaiset olivat jo lähteneet matkaan, kuormavaunut olivat poissa, ja nuotio, jossa he eineensä olivat valmistaneet oli hiilok-sena hiekalla. Cumnor tiesi, että tuolla oli ollut vaunut, ja nyt näki hän vain kylmät kaukaiset kukkulat.

Siinä hänen maatessaan lämpimään peitteeseensä kääriytyneenä kuului ääniä majasta. Ephraimin ääni sai hänet heräämään todellisuuteen. Hän tiesi taas, että hän oli Arizonassa, tiesi mitä oli kokenut. Hänen katseensa kulki aitaukseen, joka oli haudan ympärillä . . . Intianeja? — . . . Hän päätti ajaa meksikolaisten jälkeen ja heidän seurassaan mennä Grantiin. Kuormankuljettajat voivat ajaa ainoastaan 15 penikulmaa päivässä, ja jos hän lähtee taipa-leelle heti aamiaisen syötyään, niin tavottaa hän heidät puolen-päivän aikaan. »Kuuden miehen ei tarvitse pelätä apaheja», ajatteli hän. Hän kuuli Jonaksen äänen, kuuli että uuniin pantiin tuli, sekä erotti keskustelun selvemmin, kun se kävi yhä äänek-käämmäksi. Cumnor makasi hiljaa ja kuunteli, mitä Jonas sanoi. Tämä mies oli ainoa, joka oli osottanut myötätuntoisuutta hänelle. Ephraimin wiskypullo kalisi, ja mister Adams sanoi iloisesti: »Tämä on parasta suun huuhtomiseen.» Sitten kuului taas kilinää ja Jonas kysyi:

»Kenen kannukset?»

»Minun», vastasi mister Adams.

»Kuinka kauan ne ovat olleet teidän?»

»Niin kauan kuin ne ovat minulla olleet.»

»Te olette liian kauan niistä iloinneet», sanoi Jonas muuttuneella äänellä. »Teidän on annettava ne tuolle nuorelle miehelle takaisin.»

Kuului mutinaa, josta Cumnor ei saanut selvää.

»Te annatte ne takaisin», sanoi Jonas uudelleen. »Minä näin, kun te otitte ne tuolin alta.»

»Se on totta, mister Adams», sanoi Ephraim. »Minä myös näin — mutta minä en tietystikään ole mitään sanonut. Vaan kun mister Jonas siitä huomautti —»

»Onko siitä kauankin, kun olette noin rehelliseksi ruvennut, Jonas?» murisi Adams, joka huomasi, että hänen täytyi luopua saaliistaan. »Ja minkä vuoksi ette eilen heti sanonut, hä?»

»Minä en vielä silloin tuntenut tuota nuorukaista», vastasi Jonas. »Ja jos ette te ymmärrä, että noin urhokas nuorimies ansaitsee kunnioitusta — niin minä sen kuitenkin ymmärrän.»

Kun Cumnor kuuli tällaista, alkoi hän ajatella parempaa ihmisistä ja elämästä yleensä, ryömi kääröstään ja pukeutui tyytyväisyydellä. Aurinko nousi ja kirkasti maailman. Läheiset hiekkatöyräät punertuivat, jukka- ja meskitheinä kimalteli vaalean vihreänä ja keihäsmäisillä lehdillään ja hienoilla tähkillään verhosi aavikon kuin hienoon harsoon. Sinipunervat huiput ja kukkulat olivat tämän kauniin taulun puitteina. Majan akkunasta tunkeutui rasvan ja kahvin haju ja täytti mielen rohkeudella ja halulla.

Ephraim katseli akkunasta ja huusi Cumnorია aamiaiselle. Jonas istui jo pöydässä ja vastasi lyhyesti tervehdykseen. Kannukset olivat tuolin alla loukossa, jonne Cumnor oli ne jättänyt.

Arizonassa ei aterioidessa puhella paljon, aamiaisella ei ollenkaan. Cumnor istui ja söi ja tuumiskeli. Hänen katseensa sattui maidonväriseen tyttöön ja vitjoihin. »Tämä asia on minun vielä järjestettävä», arveli hän. Mutta milloin ja miten hänen se oli tehtävä, se ei ollut hänelle vielä selvillä. Hänellä ei ollut kiirettä matkalle. Meksikolaisilla, jotka hän oli saavuttava ennemmin tai myöhemmin, ei ollut häneen mitään erikoista vetovoimaa. Aamiaisen jälkeen hän laiskotteli niinkuin muutkin vieraat majassa, Ephraimin ja hänen apulaistensa ollessa ulkona toimissaan.

Aamu kului kulumistaan. Vieraat jonkun aikaa tupakoittuaan satuloivat hevosensa. Toinen toisensa jälkeen katosi kaukaisille okaisille kunnaille. Twenty Milessä oli lamauttavan kuuma. Jonas makasi kolmella tuolilla ja lauleskeli itsekseen, vanha Adams istui ja tarkasteli Jonasta ja tupakkasyrki valui hänen partaansa pitkin.

»Minä nyt lähden matkaan», sanoi Cumnor.

»Ei kukaan teitä siitä estä», huomautti Jonas.

»Te menette siis Tucsoniin?» kysyi Cumnor, joka yhä mietiskeli vitjaketjua. »Hyvää vointia. Minä toivon, että minä — että me—»

»Se riittää», sanoi Jonas, ja Cumnor saatuaan näin tylyn vastauksen meni noutamaan hevostaan ja aasiaan.

Jonas sanoi mister Adamsille, että hän menee katsomaan, mitä Ephraim puuhasi, ja niin lähti majasta. Vanhus oli yksin huoneessa. Hän huomasi, että Jonas oli jättänyt vyönsä ja revolverinsa. Ne olivat tuolin vieressä, jolla Jonas oli istunut. Ei ole mikään vaikea asia vikkellästi saada otetuksi revolverista luodit ja pistetyksi se taas koteloonsa, niin että näyttää, ettei mitään ole tapahtunut. Vanhus iloitsi mielessään, että Jonakselle Tucsonissa voi sattua yllätys, joka ei ole hänelle mieluinen. Muutamassa sekunnissa oli tekonen tehty, vyö ja revolveri paikallaan kuin ennenkin, ja Adams lähti viattoman näköisenä huoneesta. Ephraim ja Jonas arvostelivat Cumnorin tavaroita sillä aikaa, kun tämä kuormitti aasiaan.

»Mitä teette noilla jäälaatikoilla matkallanne?» kysyi Jonas osottaen kahta suurta maitohinkkiä.

»Ne ovat vettä varten», vastasi Cumnor. »Minulle Tucsonissa sanottiin, että muutamille taipaleille pitää varustaa vettä kolmeksi päiväksi.»

Suuret maitohinkit olivat poikittain aasin selässä ja pelottivat eläintä sen minkä aasi pelkää. Ephraimia ja Jonasta se huvitti kovin.

»Elkää unohuttako kannuksianne, mister Cumnor», sanoi Adams hyvin kohteliaalla äänellä tullen joukkoon.

Cumnor ei ollut lainkaan muistanut kannuksiaan ja meni joutuisasti majaan ne hakemaan. Maidonvärisellä naisella oli vielä vitjat, ja Cumnor suoritti nyt tämänkin asian joutuisasti. Hän pisti vitjat taskuunsa ja pani rahasumman juominkien maksuksi kellon alapuolella olevalle seinähylylle. Sitten lähti hän noutamaan satulansa, joka oli vajassa Jonaksen satulan vieressä. Hetkisen perästä palasi hän satuloineen miesten luo, jotka vielä seisovivat hänen poninsa luona. Hän satuloitsi hevosensa ja vyötti itsensä. — Vitjat olivat nyt Jonaksen satulan laukussa — siellä seurana tupakalle, tulitikuille, vanhalle leipäpalalle ja rasvakipeneelle. Miehet vastasivat harvasanaisesti ja välinpitämättömästi Cumnorin hyvästelyyn ja katselivat hänen jälkeensä, kun hän ratsasti hehkuvaa aavikkoa. Cumnor silmäsi vielä kerran jälkeensä Jonasta. Hän näki nuo kolme miestä vielä seisovan entisellä paikallaan, näki ruskean majan ja valkoisen tuulimyllyn toimitto-
mana auringonpaisteissa.

»Tänä iltana on häneltä sisälmykset poissa», sanoi Adams.

»Minä en rupea häntä hautamaan», arveli Ephraim.

»En minäkään», sanoi Jonas. »Mutta on aika lähteä Tucsoniin.» Hän meni majaan, pani revolverin vyölleen, satuloitsi hevosensa ja lähti ratsastamaan.

Ephraim ja Adams palasivat majaan. Kaksi tuntia väiteltään kuka oli ottanut vitjat ja kenellä ne nyt olivat, sanoi Ephraim: »Jonaksella ei ollut rahaa.» Adams vastasi: »Ja nuorella miehellä ei ollut älyä.» —

»Hän on lainannut rahaa Jonakselle», sanoi Ephraim. »Ja Jonas on mennyt matkoihinsa vitjoiheen», jatkoi Adams, ja sitten kumpikin tuli lopuksi siihen päätökseen, että kaikki ihmiset ovat narreja, ja he istuivat syömään päivällistä.

Mutta mister Adams ei kertonut mitään siitä, mitä hän oli tehnyt Jonaksen revolverille. Hän luuli, että Jonas menee Tucsoniin, kun Jonas itse oli kertonut, että hänellä on siellä asioita. Tucsonissa niin voimakas mies kuin Jonas voi pitää ihmiset kurissa tyhjälläkin revolverilla, eiväthän ne tienneet enemmän kuin revolverin omistajakaan, ettei se ollut ladattu. Yhdeksässä tapauksessa kymmenestä oli tarpeeksi jo se, että oli revolveri. — Mister Adams toivoi sydämessään tätä kymmenennettä tapausta . . .

Mutta Jonas ei mennytkään Tucsoniin. Hän oli kokoa amun ollut tuskissaan siitä, kun ei tiennyt, pitkö hänen tehdä se mikä oli hänelle itselleen hyväksi vaiko se, mikä oli toiselle hyväksi. Vihdoin hän sai päätöksen ä tehdyksi ja oli hyvällä tuulella. Tietysti hän ensin Ephraimin ja Adamsin nähden lähti Tucsonin tietä.

Cumnor oli tällä välin jatkanut matkaansa. Arizonan aurinko paistoi pilvettömältä taivaalta, kuolemanhiljaisuus vallitsi ympärillä, eikä maailma ollut enää loistavan kirkas, vaan utuinen, harras ja kuuma. Sora narisi hevosen jalkain alla, tie kulki väliin ylös väliin alas kivisiä, kaktuskasvin peittämiä kunnaita — aina lähemmäksi uljasta, kimaltelevaa Sierra Santa Catalinaa.

»Yhtäkkiä, kun tie taas kulki ylöspäin, näki Cumnor tulevan esiin muutaman ratsastajan. Hänen sydämensä alkoi rajusti lyödä . . . Mutta ratsastaja olikin Jonas.

»Hei vain», sanoi Jonas tultuaan lähelle Cumnoria. »Tulimaisen kuuma ilma, eikö ole?» —

»Mihin te ratsastatte?» kysyi Cumnor

»No tätä tietä edelleen», vastasi Jonas osottaen kädellään Sierraa.

»Teillähän piti olla asioita Tucsoniin?»

»On minulla sinnekin asiaa.»

Sen enempää ei Jonas sanonut ja he ratsastivat ääneti viereysten. Hevosten kaviot narisivat hiekassa ja maitohinkit rämisivät. Jukkaheinän lehdet töröttivät jäykkänä, niin pitkältä kuin silmä kantoi näkyi harmajaa aavikkoa, suippoja ja laakoja kukkuloita. Cumnor mietiskeli, olikohan Jonas huomannut vitjojaan. Oli mahdollista että hän kuljettaa viikottain huomaamatta niitä, vaan mahdollista oli myöskin, että hän ne oli huomannut, vaan ei lausunut sanaakaan niistä.

»Suvaitsetteko, että sekaannun teidän asioihinne?» sanoi vihdoin Cumnor vitkastellen.

Jonas katsoi häneen kysyvästi.

»Teidän satulanlaukussa ei taida kaikki olla oikeassa järjestyksessä.»

Jonas ei siinä huomannut mitään merkillistä, mutta kun hän näki Cumnorin nauravan, avasi hän laukun. Hän loi pikaisen silmäyksen Cumnoriin ja sitten ääneti pani vitjat kaulaansa entiselle paikalleen.

»Sanokaahan, poikasen», lausui Jonas jonkun ajan kuluttua, »mikä nimi oikeastaan on J?»

»J? Se on minun nimeni, Jock.»

»No, kuulkaahan, Jock, ettekö tahtoisit ystävällenne selittää, minkä vuoksi olitte sellainen narri, että vaihdoitte kotipaikkaanne tähän Jumalan hylkäämään synninloukkoon?»

»Kyllä, kunhan te ensin minulle selitätte, minkävuoksi te matkustatte narrin seurassa, vaikka teidän pitäisi mennä Tucsoniin asioillenne», sanoi Cumnor.

Cumnor sai selityksen Jonaksen vastaamatta. Tiellä muutaman mutkan takaa tuli näkyviin palava tavaravaunu ja viisi silvottua ihmistä. Niin oli käynyt Serapionsin, Miguelsin ja noiden muiden. Ryöstetty vaunu oli puoleksi tyhjä. Rikotut, valkoiset seinät putosivat tielle palavaan rovioon. Niiden mukana meni sooda-, rohto-, ja lääkemyttyjä, jotka syttyivät palamaan vihreillä ja punaisilla liekeillä. Muuan ratas luhistui ja uusia myttyjä vieri tuleen ja alkoi sihistä. Kaikkialla näkyi jälkiä tappelusta ja murhasta. Omituinen haju täytti ilman. Cumnor tiesi, mitä tämä haju mer-

kitsi, vaikka hän ei ollut sitä ennen haistellut. Pudonneista saalis-kappaleista näki, minne intianit olivat menneet.

Tiellä makasi kuolemantuskissa muuan hevonen, joka oli saanut nuolen ruumiiseensa.

»Me lopetamme tuon tuskat», sanoi Jonas ja veti esiin revolverinsa. Se laukaistessa rapsahti vain voimattomasti, rapsahti taas toisellakin kertaa. Turhia ampumayrityksiä tehdessään Jonas huomasi jotakin liikettä parinsadan metrin päässä.

Hän kääntyi vikkkelästi takaisin. Mutta vihollinen oli heidän takanaankin. Pakoon pääsy oli sula mahdollisuus. »Sinun revolverisi ei kelpaa mihinkään», huudahti Jonas raivoten, kun Cumnor veti esiin revolverinsa. »Ja minulle sellainen tekonen tehty! Laskeudu hevosen selästä, lapsi parka, laskeudu joutuin ja tee kaikki, mitä näet minun tekevän. Ampuminen ei hyödytä, ei hyödyttäisi vaikka minun revolverini olisi latingissa. Nuo, jotka nyt ovat tuossa tiellä, ovat ampuneet — näet mitä hyötyä siitä on ollut. Jumalalle kiitos sinun maitohinkeistäsi, poikaseni! Oletko koskaan nähnyt riivattua ihmistä? Jollet ole nähnyt, niin kuvittele, miten sellainen käyttäytyy.»

Kunnaalla kivien takana näkyi nyt enemmän liikettä. Jonas repi joutuisasti aasin kuorman maahan, jolloin maitohinkit vyöryivät maahan. Kuormastaan vapautunut aasi alkoi rauhallisesti jyrsiä ja kulki tuon tuostakin jonkun askeleen edelleen ruohomättäältä toiselle. Hevoset pää alhaalla ja ohjakset irrallaan seisovivat sillä paikalla, minne ratsumiehet olivat ne jättäneet. Apahit, jotka jo olivat parinsadan metrin päässä olevan kunnaan takana väijyksissä, tulivat varovasti esiin ja epäluuloisina tarkastelivat, mitä oli tekeillä. Jonas otti toisen maitohinkin ja Cumnor seurasi kuuliaisena hänen esimerkkiään.

»Sinä osaat tanssia ja minä osaan laulaa, koettakaamme onneksemme.» Ja Jonas sujuvin liikkein juoksi ympäriinsä, kumarsi syvään Cumnorille kolahutti maitohinkillään Cumnorin hinkkiä ja alkoi äänekkäästi huutaa »Kaikukohon laulu maamme niinkuin ukko jyrisee.» Sitten hän murisi Cumnorille: »Minkä vuoksi et tanssi?»

Cumnor huomasi Jonaksen ilmeen pelottavan vakavaksi, kolahutti hinkkiään Jonaksen hinkkiin ja alkoi tanssia muuatta irlantilaisista tanssia. Kumpikin pyöri hurjaa vauhtia ympäriinsä, aasi

jrysi rauhallisesti, ja palavasta kuormavaunusta loimusi vihreitä, punaisia ja keltaisia liekkejä.

Apahit ryömivät lähemmäksi tanssivia miehiä. Aurinko paahtoi kuumasti ja tanssijain ruumista pitkin valui hiki virtanaan. Jonas riisti paidan yltään, tukka oli päätä myöten kuin liimattu, ja kulaiset vitjat hänen hyppiessään roikkuivat hänen paljaalla rinnallaan. Apahit lähestyivät lähestymistään jouset ja nuolet kädessä valmiina. Hyvin hitaasti he tulivat kunnasta alas, parinkymmenmiehisenä joukkona ja vähän väliä pysähtyivät. Maitohinkit rämähtivät vähänväliä toisiinsa, mutta Cumnorin lyönnit heikkenivät heikkenemistään.

Jonas lasketti laulun toisensa perästä ja laulun väliin tiuskasi Cumnorille: »Elä hellitä, poika, pidä yllä rohkeutesi.» Apahit olivat nyt parinkymmenen metrin päässä kunnaan juurella, ja Cumnor nyt ensi kerran näki intianeja läheltä. Hän näki heidän liikkuvan, näki heidän kirjavat, notkeat ruumiinsa, heidän ohuet käsivartensa ja pitkän, mustan tukkansa. Hänessä heräsi ajatus, että olisi keveämpi tanssia, jos hän olisi niin ohuesti puettu kuin intianit. Hänen saappaansa kävivät aina vain raskaammiksi ja housunsa ympäröivät sääriä kuin märät, puristavat hihnat. Intianeilla oli vain lyhyet säärykset. Cumnor kadehti intianeja, jotka niin esteettömästi voivat liikkua, kun näitä lähestyivät lähestymistään tanssi-
paikkaa.

Hän ei tiennyt kuinka kauan hän oli tanssinut ja kuinka pitkään aikaan hän ei ollut mitään syönyt, hän tunsu vain yhä suurempaa raukeutta, tunsu miten hillitsemättömäksi kävi hänessä ajatus riisua kengät jaloistaan ja niillä vaihtaa intianeilta säärykset. Jokaisesta hänen aivonsa sopesta tunki esiin ajatuksia ja kaikki kietoutuivat samaksi: vaihtaa saappaita, vaihtaa saappaita! Hän puri hammasta, hänen piti hillitä itsensä ja tahtonsa. Hän löi yhä lujemmin hinkillään Jonaksen hinkkiin, vakuuttaen itselleen joka silmänräpäys, että oli henki kysymyksessä. Sitten koetti hän ajatella Jonaksen laulun sanoja ja muistella säveltä.

Jonas lauloi nyt juuri amerikkalaisten kansallislaulua omin sanoinsa: »Keksitty on hyvä kepponen, tee sinä niinkuin minä teen», jatkoi hän yhteen menoon. Cumnor odotti aina sanaa »kepponen», jolloin hän rämähytti hinkkiään Jonaksen hinkkiin, ja se kävi hänen korvaansa kuin voimakas vasaraniskun ääni ja kar-

kotti aina hetkeksi hänen tunkevan ajatuksensa. Hän tunsikin miten känen säärensä vähitellen lamautuivat ja oli iloissaan, kun jalkapohjassa tuntui kova tuska. Pieni kivi oli tunkeutunut hänen saappaaseensa ja syöpynyt nahan läpi lihaan. »Se on hyvä», sanoi hän ääneen ja astui lujasti haavoittuneelle kohdalle. Polttava tuska karkotti lamauksen.

Apahit olivat vähitellen muodostaneet piirin näyttämön ympärille. Viekkaina, epäluuloisina, mutta kuitenkin jonkunlaisella pelolla katselivat he tanssijoita, jotka Jonaksen iloisen laulun mukaan nyt iskettivät yhteen kannujaan hitaammassa tahdissa. Jonas oli täysin valloissaan. Hän tanssi ympäri vielä palavan tavaravaunun roviota. Sitten hän tanssien kierteli omituisissa mutkissa meksikolaisten ruumiita ja jokaisen kohdalla kopahutti hinkkiä.

Kun hän tunsikin, että hänenkin voimansa alkoivat raueta, lähestyi hän muuatta intiania, jonka koristuksista voi arvata päällikköksi. Hän päästi helpotuksen huudahduksen, kun intiani väistyi häntä. Sitten hän äkkiä kuuli, että hänen toverinsa pudotti hinkkinsä. Välittämättä sen enempää toveristaan, hän otti hinkin ja nyt kahta yhteen rämistellen tanssi kummallisia liikkeitä tehden ja lähestyi vuoroon kutakin intiania. Tähän saakka intianit olivat olleet aivan ääneti — mutta nyt he väistyivät ja päällikkö alkoi loitsulaulun, johon kaikki toiset yhtyivät. Ja keräytyen päällikkönsä ympärille intianit laulaen loitsuaan peräytyivät hiljalleen takaisin. Nyt Jonas silmäsi taakseen Cumnoria, jonka hän luuli menehtyneen. Mutta Cumnor ei maannutkaan menehtyneenä, vaan oli riisunut saappaansa ja lähti intianein jälkeen kuin hullu. Intianit, nähdessään miehen tulevan jäljessä, katsoivat häneen hätäytyneinä ja lähtivät rientämään kiireesti. Cumnor huusi heille jotakin ja osotteli saappaitaan, jotka hänellä oli kädessä ja hoippuroi heidän jäljessään kunnasta kohden. Vihdoin hän istahti. Intianit nousivat kunnasta tiheänä joukkona päällikkönsä ympärillä ja vihdoin katosivat kivien ja tiheikön taakse, jolloin heidän laulunsakin lakkasi kuulumasta.

Aurinko oli jo matalalla, kun Jonas toipui uupumuksestaan. Hän huusi Cumnoria ja, kun ei kuulunut vastausta, lähti vaivaloisesti kapuamaan kunnasta ylös. Cumnor makasi pää kuumana, nukkuen siki ja voihkasi. Jonas palasi takaisin hakemaan peit-

teitä ja vesipulloja. Hän peitteli Cumnorin huolellisesti, kasteli nenäliinan ja pani sen hänen otsalleen. Sitten hän laskeutui itse viereen maata.

Maa taas loisti kristallinkirkkaassa valossa, hiekka ja jukkaheinä kylpi loisteessa, vuoret olivat sinipunervina ja taivas väreili punaisena ja keltaisena.

»Jock», sanoi Jonas. Nuorukainen avasi silmänsä. »Sinun jalkasi näyttää pahalta, Jock. Voitko syödä mitään?»

»En jalallani», vastasi Cumnor.

»Jumalalle kiitos, et ole siis kovin kipeä. Mutta sano, voitko syödä.»

Cumnor pudisti päätään.

»Jotakin sinun pitää ottaa suuhusi. Juo.»

Jonas sekotti veteen wiskeyä ja antoi sitä Cumnorille. Sitten hän kääri Cumnorin kipeän jalan ympärille paitansa.

»Grantissa he sinut parantavat. Sinne meillä kuitenkin on vielä 12 peninkulmaa. Grant on kaupunki niinkuin San Carloskin, mutta sotamiehet pitävät huolen meidän turvallisuudestamme. Heti, kun tulee pimeä, pitää meidän lähteä matkaan ja jollakin tavoin koettaa sinne päästä . . .»

Sinne he pääsivätkin. Jonas ohjasi hevostaan ja säikkymäntöntä pientä aasia ja piteli Cumnoria satulassa.

Cumnor sai hoidon Grantin sotilassairaalassa. Ja Jonas kertoi kaikille, jotka kuulla halusivat, miten hyödyllisiä kapineita ovat maitohinkit. Hän kertoi heille vielä, että karkottaakseen apaheja, ei tarvitse kuin sukkajalassa juosta heidän jälkeensä, niin silloin ne lähtevät käpälämmekeen.

Jonas ja Cumnor ottivat pestin sotaväkeen. Ja luulenpa, että Jonaksen ystävä Tucsonissa häntä odottaa vieläkin . . .

Miten mato käpristihe.

Amerikalainen kulkurikertomus.

Kirjoittanut

Erwin Rosen.

Suolajärven rautatieasema. Unionin-Pasifikradan pieni pyssäkki Suolajärven erämaan laidassa, pieni hymyilevä rakennus, rautatieasema, jossa ei koskaan matkalippua myyty ja jonne ei koskaan matkustajaa tullut. Tämän aseman olemassaolo perustui yksinomaan siihen, että siellä oli suuri vesisäiliö, jonka artesilainen kaivo piti yötä päivää täynnä. Siellä vielä kerran evästettiin veturien säiliöt pitkää matkaa varten Suolajärven aavikon läpi, sillä 150 kilometrin matkalla ei ollut enää vettä.

Oli yö. Täsmälleen 12 ja 30 porhalsi pikajuna asemalle. Jarrut vinkuivat, vaunut kolisivat ja juna pysähtyi. Konduktörit hypäsivät vaunuista, veturinkuljettaja voiteli kiireesti akseleita ja kamppilaakereita, lämmittäjä kiipesi tenderille ja kiinnitti paksut johtoputket säiliönaukkoon. Veturin jättiläislyhdyt valaisivat kauas kiskoille nuoransuoralla radalla, paistoivat niin kirkkaasti, että kiskot loistivat ja välkkyivät. Mutta kauempana radalla oli musta pimeys. Siellä, parinkymmenen metrin päässä veturista kyyrötti Billi ja hänen toverinsa Joe. Silmää räpäyttämättä ja pamppailevin sydämin vartioivat he lämmittäjän ja veturinkuljettajan liikkeitä ja odottivat lähtömerkkiä.

Kuului lyhyt kirkuva vihellys. Pikajuna lähti liikkeelle. Nuo kaksi olentoa kyykistyivät — hypäsivät — tarttuivat epätoivoisesti kiinni, kiskastiin kulkuun — Billi ja Joe seisivat kyyryllään ensimmäisen vaunun sillalla.

»Hyvä on», sanoi Billi tyytyväisesti hymyillen. »Nyt on meille 150 kilometrin taival varma.»

»Enemmänkin, jos hyvin sattuu. On erinomainen tämä pika-juna», arveli Joe.

Pimeässä kulkurit haparoivat ovea. Kun he eivät löytäneet kuin sileän seinän, olivat he mielissään. He olivat osuneet »sokeaan vaunuun». Sillä nimellä sanotaan Amerikassa postivaunuja, joissa ovet ovat sivuilla ja päätyseinät umpinaiset, ovettomat, jotteivät rautatierosvot voi vaunusillalta päästä vaunuun. Billi ja Joe olivat näin muusta junasta aivan eristetyt, niin ettei heidän tarvinnut pelätä konduktöriä. He olivat turvassa lähimpään pysäyspaikkaan saakka.

He istuutuivat vierekkäin ja pitelivät lujasti kiinni. Juna porhalsi edelleen. Ilmanpaine oli niin kova, että he tuskin voivat silmiään auki pitää ja jääkylmä tuulenvonka tunki heidän hienon takkinsa läpi. Heidän päälleen tuprusi tomua ja kipunoita ja satoi usvaa ja lokaa. Vaunu huiskui niin, että he olivat alituisessa vaarassa viskautua alas. Tuuli pieksi, että kasvoja ja käsiä kirveli kuin olisi tuhansilla neuloilla pistelty. Mutta he olivat iloisia. Tämä oli heidän maailmansa, tämä oli heidän käsityksensä vapaudesta — ainaisessa vaarassa kulkea läpi maitten, umpimähkään, hurjassa seikkailussa. Ilman tarkotusta ja määrää. Viekas piilottelu asemilla, vaarallinen kulku, tuo tunne paljaan hivin vuoksi vain voittaa avaruus ja etäisyys — se näytti heistä elämän arvoiselta. Satoja ja yhä satoja sellaisia miehiä ajelee Amerikan Lännen rautatiellä. He kerjäälevät. He tekevät työtä silloin tällöin. Monet varastelevat. Mutta kaikki on heille yhdentekevää, kunhan he vain voivat vierivällä junalla kiittää pitkiä matkoja. He ovat rautatien romantikkoja.

Kului neljäntuntti toisensa jälkeen. Nuo kaksi miestä vaunusillalla olivat vilusta värisevä lokakasa. Tenderille ilmestyi tumma olento, ja Billi ja Joe kuulivat lapion kahajavan kivihiilessä. He tunkeutuivat lähemmäs toisiaan ja kyyristyivät äänettöminä. Haamu kiipesi kivihiihikasalle ja yhtäkkiä suuntautui lyhdystä kirkas valo kulkureihin ja kuului uhkaava ääni:

»Kädet ylös!»

Lämmittäjän kädessä välkkyvä revolveri puhui niin selvää kieltä, että Billi ja Joe vikkellästi kohottivat käsivartensa suoriksi.

»Tämä on kauhean epä mukava asento, hyvä herra», sanoi Billi

tyynesti. »Me olemme aseettomia. Me aioimme vain pikkuruik-
kusen matkaa kulkea mukana.»

»Alas!» komensi lämmittäjä.

»Se on murha, se on kylmäverinen murha!» huudahti Billi.

Haamu asetti pillin huulilleen ja puhalsi. Kerran, kahdesti,
kolmasti. Vastauksena oli kirkuva vihellys veturista, voimakas
nytkäys tuntui junassa, ja pikajunan vauhti hiljeni.

»No, hypätkää nyt! — Hypätkää!»

Samassa välähti laukaus ja heti sen jälkeen hyppäsi kaksi
miestä mustaan pimeyteen. He keikahtivat kumoon ja vierivät
ratapengertä alas. Kaukana etäisyydessä paistoi junan viimeisen
vaunun punainen lyhty.

Billi ensin nousi jaloilleen.

»Oletko hengissä, Joe?»

»Luulen.»

»Oletko loukkautunut?»

»En luule.»

Billi tunnusteli huolellisesti käsivarsiaan ja sääriään voidak-
seen hänkin puolestaan ilmoittaa, että hänelläkin kaikki oli hy-
vässä kunnossa.

»Sievä paikka tämä», mutisi hän. »Soma juttu! Kaikessa ta-
pauksessa on tunnustettava, että tuo herra lämmittäjä toimi
reippaasti, tarmokkaasti ja vaikuttavasti — liian tarmokkaasti
ja vaikuttavasti minun vaatimattoman makuni mukaan. Mitä
nyt on tehtävä, Joe?»

»Käveltävä, minun rätinkini mukaan.»

»Niin on tehtävä», tuumi toinen tyynesti. »Ensin on meidän
vähän neuvoteltava. Union- Pasifikin tunnen minä ulkomuis-
tilta. Lähin asema on Utahin yhdistyskohta — 100 peninkulmaa
Suolajärven asemalta. Me olemme matkustaneet tunnin ajan,
ehkä vähän yli, eikö niin, Joe? Meillä on siis 20 peninkulmaa
marssittava, ehkä hiukan vähemmän. Se on 4 tuntia — niille vai-
heille.»

»Niin on», sanoi Joe ykskantaan.

He lähtivät astumaan rautatierataa. Mutta satasen askelta
kuljettuaan Billi pysähtyi. »Haappas tuo tuolta, poikaseni.»

»Hae itse», oli lyhyt vastaus.

»Miten voi niin laiska olla», arveli Billi paheksuen ja laskeutui

pengertä. Muutamilla hyppäyksillä oli hän taas penkereellä kiiltävä kapine kädessä.

»Katsohan tätä», sanoi hän naurahtaen, »revolveri. Sievä ase. Hm — kas vain — yksi patrona ammuttu — —»

»Se on lämmittäjän revolveri», riemuitsi Joe. »Sinä tyhmeliini, lämmittäjä! Hänen se on. Niin se on, Billi, eikä mitenkään muuten — ystävämme on pudottanut aseensa.»

»Hyvin mahdollista», mutisi Billi. »Hiekassa ei juuri kasva revolveereita — arvelen, että tenderi rytkähteli ja ystävämme piti huolettomasti asettaan, jotta se häneltä luiskahti kädestä.»

Hän avasi varovasti sulkulaitoksen, otti pois patronat ja miettivänä punnitsi niitä kämmenellään. Sitten hän yhtäkkiä lennätti ne menemään korkeassa kaaressa hiekalle.

Joe katsoi häneen suu auki.

»Voi tokiinsa sinua —»

»Ole huoleti, poikaseni», sanoi Billi. »Minun hermoni valitettavasti eivät ole enää niin hyvässä kunnossa kuin ne ennen maailmassa olivat, ja minua pelotti, että ladattu revolveri voisi minut saattaa kiusaukseen. Olisi mahdollista, että se laukeaisi sopimatomaan aikaan — ja minua ei haluta joutua niin kutsuttuun hirteen.»

»Olkoon niin. Me sen jossakin myymme.»

»Aivan oikein, poikaseni.»

Sitten he eivät puhuneet sanaakaan tuntikausiin. He astelivat edelleen ajattelematta mitään, vaistomaisesti haluten päästä tästä pelottavasta erämaan yksinäisyydestä. He riensivät hypähdellen pölkyltä pölkylle, väliin kompastellen väliin kaatuen — aina vain edelleen ja aina vain ääneti. Pimeys muuttui aamuhämärän vaaleanharmaaksi, kellertäväksi valoksi, ja molemmin puolin rataa levisi äärettömänä erämaana Suolajärven aavikko, jonka pinnalla kasvoi pienenpieniä kaktuskasveja ja toisin paikoin maa välkkyi kuin suola. Lohdutonta. He astelivat yhä kiireemmin, mielessä yksi ainoa ajatus: vettä! Sitten hämmötti näköpiirissä raiteen päässä musta piste, Utahin asema. Puolen tunnin kuluttua he erottivat pienen talon ja suuren vesisäiliön. Utahin asemakin oli ainoastaan vesipaikka. Neljännestunnin vielä astuttuaan he olivat asemahuoneen edustalla. Ei näkynyt ristinsielua. Billi päättävästi nosti ovensalppaa.

Samassa työnnettiin hänet syrjään, ja ulos tuli muuan mies paitahihasillaan.

»Ääh — kulkureita! Rosvoja! Onko tuo laitaa, noin vain sisään tunkea?»

»Antakaa anteeksi», sanoi Billi vakavasti. »Emme löytäneet sähkökelloa. Me pyytäisimme teiltä vettä juodaksemme.»

»Hakekaa tuolta vesisäiliöstä.»

»Ettkö antaisi meille jotakin syödäksemme? Meillä on kova nälkä ja me teemme ruokamme edestä teille jotakin työtä.»

»Kyllä minä teidän työnne tiedän. Sanon teille kerta kaikkiaan: tuolla on vettä. Ja molemmin puolin», jatkoi hän osottaen kädellään taivaanrannalle, »itään ja länteen on paljon tilaa. Jollette viiden minutin kuluttua katoa, niin ammun minä teidät reikiä täyteen!»

Pettymys toivossaan, nälkä, miehen ärsyttävän karski ääni saattoi Billin raivoihinsa. Hän tempasi revolverinsa esiin.

»Kädet ylös!»

Asemavirkailija totteli, kasvot kalmankalpeina.

»Kas niin, hyvä herra», sanoi Billi levollisesti, »minä teille kohteliaasti, vaan vakavasti huomautan, että teette itsemurhan, jos laskette kätenne. Joe, mene edellä.»

Muutaman minutin kuluttua oli asemavirkailija kaikellailla nauhoilla ja siteillä kytkettynä tuoliin virkahuoneessaan, ja Billi ja Joe kaikessa rauhassa keittivät kahvia. He paistoivat läskiä. He avuttomalle asemapäällikölle lausuvat kaikellaisia kohteliaita ylistyksiä hänen leipänsä hyvydestä, josta ei jäänyt palaakaan. He pistelivät poskeensa aivan kuin heidän olisi pitänyt syödä kahdeksaa päivää varten. Vihdoin ojensi he Joe, kylläisenä ja hyvinvoipana ja arveli:

»Tämä on ihanaa, liian ihanaa kauan kestääkseen. Billi, milloin tulee juna?»

Billi katseli virkahuoneen pöydällä olevaa aikataulua:

»Idästä 11 ja 40. Länneä 2 ja 30.»

»Hyvä. Sittehan meillä on hyvää aikaa. Hm — minäpä taas kerran naputtelen sähkösanomakonetta.»

»Mitä sinä meinaat?» sanoi Billi katsoen häneen hämmästyneenä.

»Minähän olen ollut joskus maailmassa sähköttäjänä. Pitäähän minun siis nyt tilaisuuden sattuessa tervehtää entistä ammattiani.»

Hän katseli kauan ja mietiskellen kattoon. »Hei vain, minulla on aatos», sanoi hän lopuksi. »Junasta heitetty alas — melkein kuoliaaksi ammuttu — sitten taas kerran melkein kuoliaaksi ammuttu — se on jo enemmän kuin mitä voi sietää näiltä rautatien miljoonanomistajilta. Aina meitä tahdotaan vain ampua! Billi poikaseni, ei niin pientä matoa, joka ei käpristy, kun sitä polkaistaan. Billi, minä käpristäyn nyt. Minä sanon sinulle: minä olen mato, joka käpristäikse.

»Millä tavoin?»

»Sen saat pian nähdä.»

Hän kirjoitti muutamia sanoja sähkösanomakaavakkeelle ja antoi sen Billille. Sitten hän kääntyi asemavirkailijan puoleen:

»Hyvä herra, mikä on Suolajärven kaupungin sähkötysmerkki? Jos ei se heti johdu mieleenne, niin autan minä muistianne revolverilla.»

»R. O.», ähkyi asemavirkailija.

»Ja teidän asemanne merkki, täällä?»

»K. S.»

»Hyvä.» Hän kävi koneen ääreen. »R. O. — R. O. — R. O.» Suolajärven kaupungista vastattiin.

Joe sähkötti: »Täällä K. S. Tärkeä. Toimitusjohtajalle. Rata $\frac{1}{4}$ peninkulmaa länsipuolella K. S. vajonnut. Itään ilmoittanut.»

Joe vaipui tuoliin ja nauroi kuin hullu.

»Se sopii — heidän täytyy lähettää apujuna. Se maksaa rahaa! Rahaa ja työtä! He muistavat meitä.»

»Mutta miten pääsemme tiehemme?»

»Minä näin tuolla ulkona dresinan. Sillä me nyökyttemme lähimmän läntisen aseman läheisyyteen ja sitten — hyvästi!»

Muutamien minuttien kuluttua Suolajärvenkaupungin rautatiejohtokunta tiedusteli sähköteitse lähemmin asiaa. Ratainsinöri itse oli siellä koneessa.

»Kuinka suuri on aukko?» tiedusteli hän.

»Enemmän kuin 25 jalkaa pitkä ja vähintään 5 jalkaa syvä», valehteli Joe sähkösanomalankaa myöten ja sanoi Billille: »Kunpa minä näkisin insinöriin naaman!»

»Montako työmiestä arvellette tarvittavan?»

»Vähintään 60 miestä.» — »Billi veljeni, ajattelehan, että tänne tulee 60 miestä!»

»Ovatko kiskot murtuneet?»

»24 uutta kiskoa tarvitaan.»—»Billi, niitä varten ne tarvitsevat erikoisen vaunun.»

Sähkökone raksutti vielä, ja Joe paiskautui tuolille ja nauroi käppyrässä.

»Mikä sinun on?» kysyi Billi.

»Hän — hän — hän kiittää minua valppaudestani!»

»Mutta nyt on meidän myös aika lähteä», sanoi Billi. »Herra asemapäällikkö, me kiitämme sydämellisesti teitä ystävällisestä vieraanvaraisuudestanne. Muutamien tuntien kuluttua tulee tänne apujuna korjaamaan tienrepeytymää, jota ei ole. Täällä syntyy vilkas elämä, luulen minä. Lausukaa sydämelliset terveiset herra toimitusjohtajalle Billi Kuljeksijalta ja Joe Philosophilta — kahdelta mato raukalta, jotka käpristäysivät, kun epäkohtelias rautatie polkasi heidän päälleen. Elkkää unohuttako, herra asemapäällikkö, että tämä on kertomus madosta, joka käpristihe.

»Ja katsokaas vielä», lisäsi Joe, »tämä revolveri ei ollut ladattu.»

Viisi minuttia myöhemmin nämä rautatieromantikot ajaa kohisuttivat varastetulla dresinalla länttä kohden.

NUORISONKIRJOJA

KOTIMAISTEN KIRJAILIJAIN TEOKSIA

- Satukontti**, kirj. Jalmari Finne. 1: 75.
- Helvi**, kirj. Hilja Haahti. 332 siv. 2: 25.
- Israelin tyttäret**, kirj. Hilja Haahti. 3: 50.
- Kesätoverit**, kirj. Hilja Haahti. 2: 75.
- Kotkat**, kirj. Hilja Haahti. 199 siv. 1: 50; sid. 2: 25.
- Valikoima satuja**, kirj. Tyko Hagman. Ensi sarja. Sid. 2: 25.
- Valikoima satuja**, kirj. Tyko Hagman. Toinen sarja. Sid. 1: 75.
- Ihminen ja eläin**, kirj. Tyko Hagman. Sid. 2: 25.
- Seitsemän veljestä**, kirj. Aleksis Kivi. Nuorisolle sovitti Samuli S. 297 siv. 1: 50; sid. 2: 25.
- Ilvolan juttuja**, kertonut Joel Lehtonen. Sid. 1: 75.
- Suuri, kaunis maailma**, kirj. Arvid Lydecken. Sid. 1: 75.
- Auringon mailta**, kirj. Arvid Lydecken. Sid. 1: 75.
- Metsän satuja**, kirj. Arvid Lydecken. Jouluksi 1911.
- Hopeakauha**, kirj. Alli Nissinen. Sid. 1: 75.
- Sissisotien ajoilta**, kirj. O. Relander. 3: 50.
- Elämäkerrallisia kuvia** nuorisolle, kirj. Helmi Setälä. 2 mk.
- Kun suuret olivat pieniä**, kirj. Helmi Setälä. 3: 75; sid. 4: 50.
- Ilman valloitus**, ilmapurjehduskirja, toimittanut Kaarlo Suomalainen. 3 mk.
- Kultainen aika**, satukirja, kirj. Aino Voipio. Jouluksi 1911.

Mielelläsi luet jännittäviä ja seikkailurikkaita kirjoja, mutta halpahintaisia, kelvollisia nuorisonkirjoja on toistaiseksi ollut kovin niukalti valittavana. Sentähden onkin kirjailija Teuvo Pakkala ryhtynyt toimittamaan »Mailta ja meriltä» nimistä sarjaa kaikkein hauskipia seikkailuja, kertomuksia ja tarinoita eri maista ja eri ajoilta. Sarja kasvaa nopeasti. Jokainen kirja maksaa ainoastaan 25 penniä.

Ensimmäiset kirjat.

- M:o 1. **Karkuri.** Kertomus saarelta Tyynen meren rannalla.
- N:o 2. **Taistelu paalumajalla.** Kertomus Amerikan aarniometsästä.
- N:o 3. **Aamukellot.** Tarina uljaasta Veronika-neidistä.
- N:o 4. **Kylmä sydän.** Peikkotarina.
- N:o 5. **Ksi-Ksin luolan ihmelukko.** Itämaalainen seikkailukertomus.
- N:o 6. **Ihmeitten maassa.** Kreikkalaisia satuja.
- N:o 7. **Tito.** Jännittävä kertomus aros
- N:o 8. **Musta kaleerilaiva.** Merikertomus v:lta 1599.
- N:o 9—11. **Nansenin pohjoisnaparetkiltä.** N:o 9. Laivalla napameritse. N:o 10. Suksilla ja kajalilla. N:o 11. Talvea saarella nimettömällä.
- N:o 12. **Yö metsästäjän kodissa.** Neljä seikkailurikasta kertomusta.
- N:o 13. **Apahien hyökkäys.** Seikkailuja kaukaisessa lännessä.
- N:o 14. **Kaksijalka.** Kertomus siitä miten ihminen on tullut luomakunnan herraksi.
- N:o 15. **Nini.** Kertomus Ranskan vallankumousajoilta.
- N:o 16. **Sidi Numan ja hänen hevosensa.** Uusia kertomuksia arapialaisesta sarjasta 1001 yön tarinoita.
- N:o 17. **Lumimyrskyssä.** Kolme kertomusta.
- N:o 18. **Eksyksissä prärialla.**
- N:o 19. **Saarroksissa.** Ranskan ja Saksan viime sodasta.
- N:o 20. **13-vuotias sankari.** Kertomus buuri-sodasta.

Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsingissä